

NVC Masterscriptieprijs 2014

Dit jaar is de NVC-masterscriptiecompetitie, dankzij de goede zorgen van het NVC-bestuur, in het bijzonder van Veroni Eichelsheim, getrapd georganiseerd. Alle Nederlandse en Vlaamse universiteiten is verzocht de beste scriptie die in 2013-2014 tot een masterbul criminologie, in de ruimste zin des woords, hebben geleid op te sturen aan de jury, bestaande uit dr. Gwen van Eijk (Leiden), dr. Thaddeus Müller (EUR) en dr. Henk Elffers (NSCR/VU). Hoe die voorronde, de selectie van de beste scriptie per universiteit, is verlopen, daar zijn nog wel wat vraagtekens bij te zetten, zo bleek de jury uit informele gesprekken met diverse collega's: niet iedereen wist dat er een plaatselijke favoriet is voorgedragen, en niet iedereen zou diezelfde favoriet zelf hebben voorgedragen. Wellicht kunnen de diverse afdelingen criminologie daar volgend jaar nog beduidend vooruitgang boeken op het stuk van transparantie.

Hoe het ook zij, zeven scripties werden voorgedragen, door Amsterdam VU, Gent, Leiden, Maastricht, Rotterdam, Tilburg en Utrecht. Zoals u ziet zijn er diverse steden die géén kandidaat hebben voorgedragen, hetgeen toch zeker opmerkelijk is.

U hebt tijdens dit congres de posterpresentatie van de zeven kandidaten kunnen bezoeken, en we vermelden hen allen hier, op alfabetische volgorde van hun voornaam:

Anna Laskai, Industry influence and the coercion of white-collar criminality in the medical profession. A Criminological Analysis of Industry-Medicine Relationships. Universiteit Maastricht. Begeleider: Hans Nelen. Deze scriptie herinterpreteert medisch-farmaceutische literatuur over oneigenlijke druk op artsen-onderzoekers in een criminologisch kader.

Jessica Kelder, Rehabilitation from international crimes. A theoretical, practical and empirical assessment. VU Amsterdam. Begeleiders: Barbora Holá en Joris van Wijk. Deze scriptie laat, conceptueel en empirisch, de problemen zien die we tegenkomen met het strafdoel "rehabilitatie" in de context van de berechting van internationale misdrijven.

Laura van Oploo, Cultuursensitiviteit bij het rapporteren Pro Justitia. De invloed van cultuur en etniciteit bij het onderzoek naar de geestesvermogens in het strafrechtelijke kader. Universiteit Tilburg. Begeleiders: Gerben Meynen en Esmah Lahlah. Deze scriptie verkent de rol van cultuur en etniciteit bij deskundigenrapportages, conceptueel en op basis van de literatuur.

Mayke Meijerink, Prostitution in Barcelona. Human trafficking, clients and society. Erasmus Universiteit . Begeleiders: René van Swaaningen en Richard Starink. Deze scriptie probeert door (participerende) observatie, gesprekken met deskundigen en betrokkenen en het bestuderen van internetdiscussiefora de rol van cliënten in de Barcelonese prostitutiewereld te ontrafelen.

Pieter Leloup. De private en commerciële veiligheidszorg in België. Een historisch-criminologische benadering van haar evolutie tot de wet op de private milities (1870-1934). Universiteit Gent. Begeleider: Marc Cools. Deze scriptie bestudeert aan de hand van archiefstukken de opkomst en ondergang van de Belgische burgerwacht en enkele bewakingsdiensten, om aan de hand daarvan enkele theorieën over de opkomst van private veiligheidszorg aan de tand te voelen.

Rié Alkemade, 'Outsiders amongst outsiders': A cultural criminological perspective on the subsubcultural world of women in the yakuza underworld. Universiteit Utrecht, Begeleider: Dina Siegel. Deze scriptie bestudeert de positie van vrouwen in de Japanse gangstergroeperingen ("yakuza"), door middel van interviews met deskundigen en betrokkenen, en een analyse van mediacoverage van deze rol.

Rogier Vijverberg, De contacten tussen jongvolwassenen en agenten. Een kwalitatief en kwantitatief onderzoek naar opvattingen, ervaringen en concrete interacties vanuit het perspectief van procedural justice. Universiteit Leiden. Begeleider: Avalon Leupen. Deze scriptie bestudeert door het afnemen van vraaggesprekken bij jongeren en bij politieagenten, en door observatie tijdens surveillance, hoe jongvolwassenen en politiepersoneel elkaar zien en bejegenen.

Uiteraard, en gelukkig maar, waren de scripties heel verschillend. Allereerst qua omvang. De kortste scriptie is krap 50 bladzijden, de langste ver over de 200! Niet alle universiteiten blijken zich aan hun eigen geldende limieten van een wijze zelfbeperking bij de scribeur te houden. De jury had dat liever anders gezien. Vrij naar Wittgenstein: "Was sich überhaupt sagen lässt, lässt sich kurz sagen...".

Vier van de zeven scripties zijn in het Engels, zij het geenszins altijd onberispelijk Engels. Maar ook niet alle Nederlandse scripties waren in onberispelijk Nederlands! Aandacht voor taalbeheersing blijve een aandachtspunt voor scriptiebegeleiders.

Er was een opvallende aandacht voor het buitenland, Spanje, Japan, de Verenigde Staten/Canada, internationale tribunalen waren plaats of focus van onderzoek, slechts twee scripties gingen expliciet over Nederland en één over België.

Maar ook qua gevolgde onderzoeksmethodiek zijn de scripties uiteenlopend, literatuuronderzoek, secundaire analyse, archiefonderzoek, dossieronderzoek van strafdossiers, interviews, surveys, inhoudsanalyse van populaire media, observaties, analyse van uitingen op internet. Opvallende afwezige was de analyse van politiegegevens.

Natuurlijk is het erg moeilijk voor de jury om zulke qua omvang en aard zo verschillende producten te vergelijken. Daarom is in eerste aanleg iedere scriptie op zichzelf beoordeeld, qua helderheid van de vraagstelling, theoretische inbedding, operationalisatie, dataverzamelmethode (indien van toepassing), analyse, dwingendheid van het betoog, originaliteit, terugkoppeling van de conclusie op de vraagstelling en overtuigendheid van de discussie. Een soepele schrijfstijl en taalbeheersing telden ook duidelijk mee.

Hoe moeilijk de beoordeling ook was, toch bleken alle drie de juryleden dezelfde drie scripties bovenaan hun lijstje gezet te hebben, zeg maar de kopgroep. Die overtroffen in onze ogen de andere kandidaten. Dat waren de scripties van Jessica Kelder, Pieter Leloup en Rié Alkemade.

We zullen deze drie nu iets nader bespreken, ditmaal in omgekeerde alfabetische volgorde.

De scriptie van Rié Alkemade dwingt bewondering af doordat de vraagstelling glashelder is en goed wordt ingebed in een cultureel criminologisch betoog, waarbij zij zich ons inziens wel wat karikaturaal afzet tegen andere benaderingen. Dataverzameling over de positie van deze moeilijk bereikbare vrouwen vindt plaats door langdurige semi-gestructureerde gesprekken (in het Japans) met Japanse deskundigen op het terrein, van wie één zelfs de dochter van een Yakuza-baas is. Dat is een knappe prestatie. De verantwoording van de keuze van de gesprekspartners en de onderwerpen die ter sprake komen is wat karig. Het materiaal wordt aangevuld met een inhoudsanalyse van media en films over Yakuza-groeperingen. Schrijfster weet haar materiaal goed te analyseren, descriptief zowel als analytisch, en er een conclusie op te baseren, die mooi in verband wordt gebracht met de theorie. Zij weet haar bevindingen samen te vatten met wat ook de titel van haar scriptie werd: Yakuza groepen zijn outsiders in de Japanse maatschappij, en vervolgens zijn de vrouwen weer outsiders binnen de Yakuza groeperingen. Alkemade schrijft prachtig en helder, een genot om te lezen.

De scriptie van Pieter Leloup is eveneens een genot om te lezen. Hij weet de interessantste historische documenten omtrent de oprichting, hervormingen, inzet en teloorgang van de burgerwacht in België te pakken te krijgen. Ook de, zij het helaas vaak nogal incomplete, dekking van archiefstukken over private nachtveiligheidsdiensten en bewakingsdiensten produceert uitermate interessant en diepgravend geanalyseerde documenten. Bovendien is Leloup erin geslaagd uit de enorme hoeveelheden materiaal op een heldere en overzichtelijke manier een paar hoofdthema's te selecteren en te verwoorden. Als descriptieve studie is het een huzarenstukje. Daarop probeert Leloup zijn materiaal te gebruiken om ermee enkele moderne criminologische theorieën over de opkomst van de private veiligheidszorg tegen het licht te houden (te weten de economische theorie, en de junior-partner-theorie). Leloup slaagt er daarbij uitstekend in aan te tonen dat de gedachte dat de opkomst van de private veiligheidsindustrie iets van de laatste decennia van de vorige eeuw zou zijn te ontcrachten. Hij concludeert dat het niet echt mogelijk is beide theorieën te toetsen: sommige feiten passen wel, andere niet. En in hoeverre is de Belgische burgerwacht eigenlijk een private constellatie? Het taalgebruik van Leloup is uitermate verzorgd en helder.

De scriptie van Jessica Kelder munt uit doordat zij een originele vraagstelling heeft opgeworpen. Waar rehabilitatie een standaard-straftoel is in het nationale strafrecht, komt dit begrip op losse schroeven te staan bij de berechting van internationale misdrijven. Kelder geeft een conceptuele analyse van dit probleem, ingebed in de strafdoelentheorie en de internationale strafrechttheorie, en doet empirisch werk door open coding van internationale strafdossiers en beschikkingen voor vervroegde invrijheidsstelling, bij het Joegoslavië-tribunaal en het Ruanda-tribunaal. Kelder zweeft mooi boven het materiaal en legt perfect uit wat ze doet en waarom ze het doet. Voorbeelden uit de documenten zijn mooi gekozen. Wel hadden de juryleden soms nog wat meer willen horen over de individuele casus, en missen zij het perspectief van de verdachten/gestraften. Haar conclusie is scherp en ze betreft hem goed op de theorie en vraagstelling. Een analyse van ongepubliceerde interviews van een van haar begeleiders met gevangenisautoriteiten probeert aan te tonen dat het standaardinstrumentarium betreffende rehabilitatie uit het nationaal strafrecht op deze gevangenen nauwelijks van toepassing is. Kelder betreft in haar discussie de betekenis voor de praktijk van haar bevindingen. Haar scriptie zou er ons inziens toe moeten leiden dat internationale strafhoven zich beraden op welke rol rehabilitatie kan en moet hebben. Taal en stijl zijn zeer verzorgd.

Uiteindelijk kan er maar één scriptie winnen. Het is mij een genoegen om namens de jury bekend te maken dat twee scribenten ex aequo een eervolle vermelding hebben gekregen, te weten Rié Alkemade en Pieter Leloup, terwijl de NVC-Masterscriptieprijs-2013 is toegekend aan Jessica Kelder.

Leiden, 13 juni 2014

De jury: Gwen van Eijk, Thaddeus Müller, Henk Elffers